

MB
12715

NM 1952/34.

BESZÉLŐ KÉPEK

A

MÁSODVETÉSŰ BURGONYA

A NÉPMŰVELÉSI MINISZTERIUM MEGBIZÁSÁBÓL

KIADJA A

MAGYAR FOTÓ DIA-OSZTÁLYA

BUDAPEST. 1952

lájában a távirógép kezelése is a tantárgyak között szerepel. Így hát Deigner pajtás rögtön beírja, hogy „Szabad az út!” — Ezt jelentette a táviró.

7. Mosolyog a kis szoknyás váltóór. . . A jelzőlámpa is irányt mutat. Most már menetrendszerűen indulhat a szerelvény.
8. Kiindul a Hűvösvölgyi végállomásról . . .
9. . . és nemsokára erdők között, hegyek között fut az Úttörő Vasút szerelvénye. A sárga, piros és kékszinű kocsisor elején látjuk a motoroskocsit, amelyet Diesel-motor hajt. A vonat és a vonal biztonsági berendezése ugyanolyan, mint a nagytávolságokon közlekedő vasútnál.
10. Két kisvonat találkozása a hárshegyi állomáson . . . Egyik is, másik is a menetrendben előírt percben fut majd ki, ha a tárcsás indító pajtás megadja a jelzést.
11. Az állomásfőnök és a forgalmista tiszteleg, amikor kifut a szerelvény . . . A mai boldog ifjúság derüs mosolya ragyog arcukon.
12. Ságvári-liget állomás! . . . A szabadsághős ifjúról elnevezett liget az Úttörő Vasút vonalának egyik csodás szépségű területe.
13. „Kérem a jegyeket!” — hangzik a kalauz pajtás felhívása. Éppen nyitott kocsin teljesít szolgálatot. Tavasztól kora ősziig ilyen nyitott kocsikat is kapcsolnak a motoroshoz, hogy az utasok még jobban élvezhessék a táj szépségeit és az egészséges, friss levegőt.
14. Gyorsan elérkeznek az Előre-állomáshoz. Az úttörő pajtás megadja a jelt az indulásra.
15. „A forgalmat simán lebonyolítottuk!” — így jelentkezik a napi szolgálat végén az úttörő vasutasok. Az ellenőr pajtás tisztelegve veszi át a jelentést. Ismét komoly és jó munkát végeztek a pajtások. Az ő érdemük, hogy mindig pontosan közlekedik a gyermekek és felnőttek kedvence: az Úttörő Vasút.

A

MÁSODVETÉSŰ BURGONYA

1. A Magyar Népköztársaság minisztertanácsa a növénytermelés fejlesztéséről hozott határozatában előírja az öt legfőbb kapásnövény — közöttük a burgonya — termésátlagának emelését. Elmaradott és helytelen termelési módszereink sok esetben akadályozzák ennek teljesítését. Burgonyatermelési módszereinket a Szovjetunió fejlett agrotechnikai eljárásának alkalmazásával meg kell javítanunk. A következőkben bemutatjuk a burgonyatermesztés új módszereit: a nyári vetésű burgonya és a tarló burgonya termesztését.
2. **Vetített szöveg:**
A burgonya nyári ültetése jóminőségű, egészséges és bőven termő vetőburgonya előállítására céljából történik. A nyári ültetésű vetőburgonya nagyobb termést ad, mint a tavaszi ültetésű.
3. Burgonya alá az istállótrágyát ősszel kell kihordani és leszántani. Katasztrális holdanként 150—200 mázsa középérett istállótrágyát kell felhasználni. Az istállótrágya különösen homoktalajon megkétszerezheti a termést.
4. **Vetített szöveg:**
Az istállótrágyázáson kívül ősszel katasztrális holdanként 120 kiló 18 százalékos szuperfoszfátot és kora tavasszal 80 kiló 40 százalékos káli műtrágyát kell kiszórni. Ha az istállótrágyázás elmarad, katasztrális holdanként 200 kiló szuperfoszfátot, 120 kiló káli és 80 kiló pétisót használjunk trágyázásra.
5. Ősszel mélyen szántott és az ültetésig fekete ugarként művelt porhanyós talajban termeljünk nyári ültetésű vetőbur-

gonyát. A mélyszántással megőrizzük a téli talajnedvességet és az időközben lehullott csapadékot, de biztosítjuk a talaj gyommentességét is.

6. A nyári ültetésű burgonya termelésére szánt területet tartunk állandóan porhanyós állapotban. A nyári ültetésű burgonya termesztésére legalkalmasabb a laza összetételű homok, homokos vályog, vályogos homok és tőzeges talaj, melyet a levegő jól átjárhat.
7. Ha fekete ugart nem tudunk a nyári ültetésű burgonyának biztosítani, akkor azt a korán lekerülő pillangós virágú takarmánykeverék jól megmunkált tarlójába ültessük. A pillangósvirágú növények különben is igen jó előveteményei a burgonyának; ugyanis a talajban nitrogén tápanyagot hagynak hátra és nagymértékben javítják a talajt.
8. A legismertebb hazai étkezési burgonyafajta az Ella. Talaj tekintetében igénytelen. Nem kíván sok csapadékot. Keményítőtartalma magas. Gumójának héja világossárga, húsa krémszínű. Alakja nagy, olykor hosszúkás, lapított.
9. A burgonya-vetőmag kiválasztása igen fontos. Nagy gondot fordítanak erre a ceglédi „Nagy Sztálin” termelőszövetkezetben is. A termelőszövetkezeti csoportoknak mielőbb át kell térni a fajtatiszta burgonya termesztésére, ami 20—30 százalékkal növeli a termésátlagot. Azért kell vetésre a nagyobb méretű gumókat kiválogatni, mert az apró gumók legnagyobb részét silány, vagy beteg bokrok alól kerülnek ki és utódaikban is gyenge termést adnak.
10. Első nyári ültetésre használjunk tavaszi ültetésű, jól kiválogatott vetőburgonyát. Mindig tyúktojásnál nagyobb, ép, teljesen egészséges, keményhúsú gumókat használjunk. Amikor vetőburgonyát tartalékolunk, gondoljunk arra, hogy a gumókat ültetéskor soha nem szabad eldarabolni. Ezért inkább mindig több burgonyát válogassunk ki, mint kevesebbet.
11. Nyári burgonya termelés sikerének egyik feltétele a jól végrehajtott jarovizálás, vagyis előcsíráztatás. Előcsíráztató helyiségnek a legmegfelelőbb az üresen álló istálló, vagy egyéb, hűvös, világos helyiség, magtár, dohánypajta. Csíráztató ládának felhasználhatunk gyümölcsrekeszeket, lapos kosarakat. E ládák, rekeszek, kosarak az előcsíráztató helyiségben egymás fölé rakhatók, azonban ügyeljünk arra,

hogy az egymásra rakott ládák között jó nagy térköz legyen, hogy a fény oda behatolhasson. A ládákban a burgonyát legalább hetenként rakjuk át s a beteg gumókat távolítsuk el. Időközönként a felső sor gumót alulra rakjuk, azaz a gumókat átforgatjuk, vigyázva arra, hogy a csirák le ne törjenek. Ezzel az átrakással biztosítjuk, hogy minden gumó egyenlő megvilágításhoz jut.

12. Az előcsíráztató helyiség minél alacsonyabb hőmérsékletű legyen. Ezért addig, amíg a külső hőmérséklet plusz 2 fok fölött van, de nem haladja meg a 8—10 fokot, az ablakokat, ajtókat és a szellőztetőket egész nap tartuk nyitva. A napsütéses oldalakon az ajtókat, ablakokat árnyékoljuk. Amikor melegebb időszak következik, már csak éjjel vagy hajnalban szellőztessünk.
13. Ha az előcsíráztató helyiség levegője túlságosan száraz, — vonatkozik ez a nyári hónapokra, júniusra és júliusra, — akkor víz ködszerű permetezésével gondoskodjunk a megfelelő páratartalom biztosításáról. Ügyeljünk arra azonban, hogy a szétpermetezett víz a vetőgumókat ne érje.
14. Ha megfelelő tárolóhelyiségünk nincs, akkor az előcsíráztatást így végezhetjük el: árnyékos helyen, 25—35 cm-es földbakhátat emelünk egy méter távolságra egymástól és a bakhátak közé rakjuk, legfeljebb kétsoros vastagságban a vetőburgonyát. A gumók alá száraz szalmaréteget tegyünk. Napsütés és eső ellen rézsútosan kitámasztott sűrű nád- vagy szalmatakaróval védekezünk. Ezt úgy kell elhelyezni, hogy az esővíz azokról a bakhátak külső oldalára folyjon, hogy a gumók ne nedvedjenek át.
15. Vetés előtt újból nézzük meg a talajt. Ha bármilyen oknál fogva megfelelő vetőágy a porhanyító eszközökkel nem biztosítható, akkor a talajt meg kell szántani, de ebben az esetben a szántás után azonnal fogasolni kell. Ültetés napjáig a talajt állandó porhanyó és gyommentes állapotban kell tartani.
16. **Vetített szöveg:**
A nyári ültetésű burgonyának június 15-től július 15. között kell a földbe kerülni. Aszerint kell megkezdeni a vetőburgonya előcsíráztatását, hogy az egyes fajtákat mikor ültetjük ki.

17. Az albertirsai „Szabadság” tszcs-ben árokhúzó által előkészített árkokba ültetik a burgonyát. Fontos az árokhúzó sor kijelölése, mert anélkül nem lehet a fészkeket egyenes irányban, megszabott távolságban és mélységben kivágni. Ha nincs árokhúzó, a sorok elgörbülnek, a sor és tőtávolságok egyenetlensége miatt pedig lehetetlenné válik a fogatos vagy gépi művelés.
18. Kézi sorhúzóval is ki lehet jelölni a sor- és tőtávolságot. Így dolgoznak a kecskeméti „Béke” termelőszövetkezetben. Ez esetben a táblát mind keresztben, mind hosszában meg kell vonalazni. A kijelölt vonalon mindjárt megkezdődik a vetés. Az egyik asszony lemezes kapával a megvonalazott földön kivágja a fészket, a másik a kosárban lévő vetőgumót pontosan behelyezi a fészekbe. A kapával dolgozó a következő fészekből kiemelt földet ráhúzza a beültetett fészekbe és lábával is rálép, hogy a gumót a talajhoz nyomja.
19. Utalóval húzza a kereszt sorokat a burgonya vetéséhez D. Hajagos János és Varga János, a kecskeméti „Béke” termelőszövetkezetben. A kereszt soros ültetésnél a sor- és tőtávolság 80×100 cm. Ennél nagyobb sor- és tőtávolságra nem szabad burgonyát ültetni, mert az jelentékeny területvesztést és kevesebb termést jelent. A kijelölt sorokban a vetőgumót homokon 15, közepesen kötött talajon 10—12, kötött talajon pedig 8 cm mélységben kell ültetni.
20. Szovjet vetőgéppel vetették a nyári burgonyát az idej nyáron a kápolnásnyéki állami gazdaság velencei üzemegységében. A gépi vetésnek nagy előnye, hogy a vetőgumó ültetésekor laza talajrétegbe kerül.
21. Burgonyavetőgépet készítettek a taksonyi állami gazdaság dolgozói, amelyet egy kultivátorra szereltek. Merész újításuk igen jól bevált a gyakorlatban. Az első időben többen bizalmatlanul szemlélték a gépet, de amikor látták a teljesítményt, elismerték ennek az újításnak rendkívüli hasznát. Egyszerre hét sor burgonyát ültet. Napi teljesítménye 20 katasztrális hold. Kezeléséhez két ember elegendő.
22. A burgonya kelése gyakran vontatott, 2—3 hétig is eltart. Különösen nyáron előfordul, hogy a talaj összetömődik vagy megcserepesedik, de gyakran a gyomosodás is erősen megindul. Ezt elkerülhetjük, ha időben fogasolunk. A fogasolással sok gyomot pusztítunk el és a talaj felületét porhanyóvá tesszük.

23. Mikor a burgonya sorai látszanak, azonnal végezzük el az első kapálást. Ennek a munkának az a legfőbb feladata, hogy a vetést gyomtalanítsa és a talajfelszínt morzsalékosá, porhanyóvá tegye. Ha nincs mód gépi kapálásra, azt kézi-erővel végezzük.
24. A másodszeri kapálásra akkor kerül sor, amikor a növény 12—15 centiméter magas. Ennek a kapálásnak a célja már a töltögetés előkészítése. A taksonyi állami gazdaság erőpusztai üzemegységében a nyári vetésű burgonyát Zetor-tractorra szerelt vonórúd után kapcsolt négyes ekekapával kapálják.
A legkifizetőbb a gépi kapálás. Itt a napi teljesítmény 30 kat. hold.
25. Amikor a burgonya elérte a 12—15 centiméter magasságot, meg kell kezdeni a töltögetését. Erre a célra a légalkalmatlan a töltögető ekekap, amelyet a taksonyi állami gazdaságban traktorral vontatnak. Gépierő hiányában kézikapát kell használni. A virágzásig háromszor, de szükség esetén négyszer is töltögezzünk. A virágzás idején már nem szabad a burgonyát töltögetni.
26. A töltögetést fokozatosan végezzük. A töltögetésnek az a célja, hogy a fejlődő burgonyaszárát minél nagyobb felületen borítsuk be talajjal. A burgonyagumók a talajjal borított szár-részekben fejlődő úgynevezett sztolókon nőnek. Minél erőteljesebb a burgonya sztolóképződése, annál nagyobb lesz a termés.
27. Helytelen töltögetés az, ha a feltöltött föld és a burgonya szára között tölcéses üreg marad. A kettes számú ábra szerint töltögezzünk esős időben. A hármasszámú ábra azt mutatja, hogyan töltögetünk száraz időben. Általában ügyeljünk arra, hogy csak akkor van értelme a töltögetésnek, ha a felhúzott talaj a burgonyaszárakat teljesen körülveszi, befedi. Csak nedves földdel feltöltött burgonyaszárakon képződnek gumók. A burgonya töltögetését igyekezzünk eső után végezni.
28. A töltögetés célja, hogy egészséges és bőventermő vetőmagot kapjunk. Egészséges tövek alól kikerülő gumók bő, a súlyos tövek alól kikerültek pedig gyenge termést adnak. E kiválasztás útján eltávolítják az idegenfajtájú, beteg, elsatnyult és fejlődésben elmaradt töveket. Legerőteljesebb

ben és legbővebben termő, egészséges tövek maradnak meg vetőburgonyának.

A lovászpatonai kísérleti telepen a gazdaság vezetőjének irányításával folyik az egészséges, erőteljes fejlődésű tövek kiválasztása. A megjelölésre kisebb cöveket, pálcikát használnak. A gumók felszedése előtt azonban többször végig kell járni a táblát és meg kell vizsgálni a megjelölt töveket, ha azokat időközben betegség támadta meg, el kell távolítani.

29. Vetített szöveg.

Amikor a burgonya levélzete sárgulni kezd, állandóan figyelni kell annak érését. A burgonyát a lombozat leszáradása után — ha a gumó héja már nem foszlik, — fel kell szedni.

30. A burgonya szedését kiválasztásra megjelölt tövekkel kell kezdeni. Csak ezután lássunk hozzá az egész terület termésének felszedéséhez. A pesthidegkúti „Népköztársaság” termelőcsoportban elsőnek szedik ki a további szaporításra kiválasztott töveknek a termését. Ha kézi kapával szedjük a burgonyát ügyeljünk arra, hogy a kapával sohasem a fészekbe, hanem mindig a fészek alá kell vágni. Így sok gumót megmenthetünk a kapavágástól.

31. A burgonya gyors szedésére igen alkalmas az eke. A ceglédi „Nagy Sztálin” termelőszövetkezetben egyszerre két eke segít a burgonyaszedőknek.

32. A száraz burgonyát azonnal szállítsuk a tárolóhelyiségekbe. Ügyeljünk arra, hogy nedves gumó ne kerüljön a tárolandó mennyiségbe, mert az rothadással fertőzi meg az egész termésünket. Egyetlen nedves, rothadással fertőzött gumó már gyenge bemelegedés esetén is az egész tárolt mennyiséget tönkretelheti.

33. Vetített szöveg.

A burgonyagumók élnek, súlyuk állandóan csökken, mert száraz anyaguk lélekzés, víztartalmuk pedig párolgás következtében egyre fogy. Éppen ezért fontos tárolásuknak módja.

34. A burgonyát 120—130 centiméternél nem szélesebb prizmaokban tároljuk. Ha nem várható esős éjszakák, vagy fagyok, akkor néhány éjszakára lehülés céljából hagyjuk fedetlenül. Ügyeljünk arra, hogy a prizmát tiszta, száraz

földre, — nem gödörbe és nem vízveszélyes helyre — észak-déli irányba helyezük el, hogy védve legyenek a hidegebb szelektől. A prizmára teljesen száraz, laza szalmaréteget kell rakni. A szalma mennyisége olyan legyen, hogy összenyomódott állapotban is elérje a 30 centiméter vastagságot, mert különben a burgonya megfagy a prizmában.

35. A szalmarétegre fokozatosan rakjunk 30—40 centiméter vastagságú földréteget. A földréteg felületét lapáttal simítsuk el, hogy a víz lefuthasson róla. A szükséges földet a prizma mellől kell kiemelni, úgy, hogy a prizmára rakott földrészeknek a talajjal érintkező szélétől számítva 30—40 centiméter szélességben padka maradjon. Amíg nincs fagyveszély, ne takarjuk le földdel a prizmát. A komáromi termelőcsoportok ezzel a módszerrel mintegy 40 vagon burgonyát tároltak a szabadban.

36. Vetített szöveg.

A nyári ültetéssel termelt vetőburgonya egy részét a következő évben ismét nyári ültetésre, tehát megint vetőburgonya előállítására kell fordítani, a másik részét pedig tavaszi ültetésre. A nyári ültetésű burgonyánál ajánlott agrotechnikai eljárásokat használhatjuk természetesen a tavaszi vetésű, sőt a tarlóburgonyánál is.

37. Aratás után azonnal törjük fel a tarlót és vessünk bele tarlóburgonyát. Itt nem kell magot előcsiráztatni, azt azonnal vessük a kalászosok tarlójába s kiváló minőségű, megfelelő mennyiségű étkezési és takarmányburgonyát nyerünk.

38. Beérett a tarlóburgonya a kalocsakörnyéki termelőcsoportokban. A szép, egészséges szemek alkalmasak fogyasztásra, a termés többi részét pedig a termelőcsoportok a sertésállomány feljavítására használják. A tarlóburgonya termesztése is jelentős mértékben segíti a minisztertanács kétéves állatfejlesztési és takarmánytermesztési tervének megvalósítását.

39. Vetített szöveg.

Növényeink közül legtöbb betegsége a burgonyának van. Több mint 22-féle növényi betegség támadja meg a burgonya földalatti és földfeletti részét egyaránt. A burgonya legveszedelmesebb kártevője az amerikai burgonyabogár.

40. Az amerikai burgonyabogarat az angolszász imperialisták kártokozó szándékkal repülőgéppel terjesztik. Ezt Cseh-

szlovákiában, Lengyelországban és a Német Demokratikus Köztársaságban is megállapították. Ha amerikai burgonya-bogarat találunk, azt azonnal jelentsük a tanácsnak.

41. A tolnamegyei Sárköz termelőcsoportjaiban ilyen egészséges, szépen fejlett burgonyagumók termettek nyári ültetésű burgonyából.
42. **Vetített szöveg.**
A burgonya egyike a legnélkülözhetetlenebb élelmiszereinknek. Egyetlen nap sem hiányozhat az asztalunkról.
A folyton növekvő igényeket csak úgy tudjuk kielégíteni, hogyha az élenjáró agrótechnikai eljárások alkalmazásával növeljük a burgonya terméshozamát.
43. A falvakból naponta a vagonok százai szállítják a burgonyát a városi dolgozóknak.
44. Kereskedelmünk gondoskodik arról, hogy mindig elegendő mennyiség kerüljön a dolgozók asztalára.

V é g e .

